

Aftersun on viiden tähden elokuva, joka satuttaa

Pekka Torvinen (Helsingin Sanomat 13.4.2023) ★★★★★

AFTERSUN satuttaa. Se satuttaa vaikka juonen puolesta ei tapahdu juuri mitään tai ehkä juuri siksi. Ihmisiä ja tilanteita havainnoimalla elokuvan ohjaaja-käsikirjoittaja [Charlotte Wells](#) kertoo tarinan, joka pitää sisällään kaikki elämän ainekset.

Rakkaus on ehkä suurin, mutta suru ja melankolia merkittävimmät. Muistojen takaa aukeaa syvyys, johon jokainen lopulta putoaa.

Aika, sitä on vähän ja se etenee nopeasti.

Elokuvasa ollaan Turkin-lomalla 1990-luvun loppupuolella. Alku on videokameran tallennetta. 11-vuotias Sophie ([Frankie Corio](#)) kuvaa isäänsä Calumia ([Paul Mescal](#)), joka täyttää kahden päivän päästä 31.

”Kun olit 11, mitä ajattelit, että tekisit nyt?”

Calum ei vastaa, tallenne pysähtyy, heijastuksessa näkyy nainen, joka tallennetta katsoo. Video kelaa Sophien lähtöön Turkista, kelausten aikana näemme muita pieniä pätkiä lomasta ja toisissa välähdyksissä naisen yökerhossa strobovalojen alla. Lähikuva kasvoista. Leikkaus, ja kasvot ovat Sophien kasvot turistibussissa.

TALLENNETTA katsova nainen on Sophie aikuisena ([Celia Rowson-Hall](#)). Videokameran tallentamat hetket ovat ainoat, jotka näemme ilman Sophien tulkintaa. Kaikki muu on aikuisen Sophien muistoja sekä 20 vuotta päässä pyörineiden asioiden tulkintaa ja uudelleentulkintaa: kohteena isän kanssa vietetty kesäloma, jossa oli onnea, mutta joka nyt on menetetty ikiajoiksi.

Tuo menetys paistaa läpi Aftersunin alusta asti ja on tallennettu kuviin, joissa on usein heijastuksia, joiden subjektit eivät pysy kuvan keskellä ja joiden värimaailma on rikas ja saturoitunut. Muistoissa loma-aurinko polttaa pinnat, ja isä sekä on että ei ole paikalla, silloinkin kun on kuvissa.

Loma on enimmäkseen iloa ja lapsen seikkailuja. Uimista, hotelliaamiaisia, biljardia, poika, jonka kanssa pelataan arcade-pelejä ja myöhemmin pussaillaan, vanhempia, teini-ikäisiä nuoria, joiden seura ja sekoilu kiinnostaa, yöllinen eksyminen, matka muinaiselle mutakylpypaikalle, amfiteatteri, ja ihan vain oleilua isän kanssa aurinkotuoleilla samaan aikaan, kun rikkaammilla on varaa lentää liitovarjoilla.

ISÄN taustasta emme tiedä paljon, se vähä mitä saamme tietää täytyy itse päätellä ilmeistä, olemuksesta, rivien väleistä sekä yhdestä puhelusta Sophien äidille. Siitä käy ilmi, että he eivät enää ole yhdessä.

Mescal on isän roolissa hypnoottinen voima, tanssimassa väärissä paikoissa (mikä häpeä lapsen vinkkelistä!) tai tekemässä taiji-liikkeitä samalla, kun polttaa tupakkaa toinen käsi kipsissä, hymy ja käytös usein kuin lapsella.

Muutamassa kohtauksessa Sophie on aikuisempi kuin Calum, jopa uskomattoman aikuinen, mutta mehän katsommekin aikuisen Sophien tulkintaa lomasta. Corio näyttelee ikäistään viisaampaa Sophieta kuin olisi myös kokeneempi näyttelijä: hänen silmänsä liikkuvat koko ajan, seuraavat kaikkea mitä ikinä ympärillä tapahtuu ja mikä isää vaivaa.

Mikä isää sitten vaivaa? Juonellista mysteeriä ei ole, on vain elämä, mysteereistä ja pettymyksistä suurin. Mescalin ja Corion näyttelijäkemat uuttavat toisistaan katsomiskokemuksen, joka tuntuu niin herkältä, että lopussa hengitys salpautuu.

LOPPU ISKEE kuin Yasujirō Ozun Myöhäisen kevään loppukohtaus, jossa yksinhuoltajaisä on naittanut aikuisen tyttärensä vihdoinkin pois niin kuin yhteiskunta vaatii ja palaa tyhjiin kotiin. Hän istuu, alkaa kuoria omenaa mutta lopettaa kesken, katsoo hetken tyhjyyteen ja antaa sitten pään lysähtää.

Yksinkertaisuudessaan tuo kohtaus tuhoaa tarkkaavaisen katsojan päivän ja ehkä koko seuraavan viikon, ja niin tekee myös Aftersunin loppu.

Tai ehkä loppu vertautuu parhaiten Claire Denis'n Beau travailin loppukohtaukseen. Tai ehkä jopa Akira Kurosawan Ikirun loppuun, jonka jäljiltä Orionin saliin jäi noin kymmenen vuotta sitten ainakin kymmenen ihmistä itkemään vielä pitkään lopputekstien päätyttyä. Aftersun on Charlotte Wellsin ensimmäinen pitkä elokuva, pitkälti henkilökohtainen ja vielä pitkämmän välitön mestariteos.